

יום, כח ג' אלול תש"ג
92 תמוז ה'תש"ג 1963

שמעון תודד
דמת-גו, אביבים 5.

אשר עז קיסל - אלול ה'תש"ג

עצמ

כחל מעדנין זק קצה פכטת ממולמות

אחזקתת הספולמות

אופת זק באת מעלה לעלן אפיסת כליות
זו עופרת זו, עמולת אלל מאללן דפסמת זא תלקט.
אחמת כאלוף לככלמת נכח אלמל נסוב אלוקת
אפסאויג עפונת, אפי שלמנו מלמותי כפתי זעמן
זמ למ מלכז במלוק אפי זמ בקולגיס פיננציו אל
זמ הסולמות כפי לפפיקתת תקלקת ולמל קעל
תן פאדף אפולת. אפי פיננציה תקלקת ממחבת
"אלמנוי זעמ" דפנסו 4000 טפסמ מלמולת זמפ דעז
אכולת אללו. כפי נכחו זי. מ' ממלן וממלן מלללו
זמ זמ הפכסית דפי אלל נוקין.

מאללן אלל עמרה מפכסת אפסולת לשפפולו
פפולת פאקא לאלולו ממולתת זלמל זי נפו אפולוקת
דפכסיתת ומכסיו זמ מקמת זל אלל פקלמ ממולת
דאלל נכפי. פיננציה זק נכח אלמל פוסולו לשפפי
זמפ זמ; זמכן זמל זמ פיננציה זמכן נכח זמכן אלל
זמ ממולתת פיננציה זמכסיה זא "זמ" ממלן זמ זמ
למ זמכן אפולת זמ פולמ.

דמלפזי אפכסיה

9010
זי קרסל

תולדותי

שמי : שמעון יוסף תודר בן יעקב תודר . בחו"ל היינו כותבים את שם המספחה בטפה היידיש "טאדער" . בדרך כלל אני מסתמס רק בשם אחד "שמעון" .

תאריך הלידה ומקומה : נולדתי בסנוק סבגליציה בט"ז אלול תרס"ג (26.8.1903) .

הרי פרט איסי הבא ללמד על הווי כללי, בין היהודים בגולה הגליצאית :

בתעודת זהות שלי רשום מקום הולדתי "בירצה" ותאריך לידתי הוא 15.8.1898 .

הנני מוכן להסבע בנקיטת חפץ שאף פעם לא דרכה רגלי ב"בירצה" ולא שאפתי את האוויר של המקום הזה, לא אני ולא הורי . אלא המעסה שהיה כך היה : לאחר מלחמת העולם

הראשונה , כאשר הגיע זמני לעמוד לבדיקות לטרות הצבא , הלכה אמי (אם חורגת)

אתי אל רופא העיר ד"ר הרצוג כדי שיקבע את ה"נכות" שלי ולהגיד לי על מה להתאונן

בכדי שאוכל להסתחר מהצבא . אם אינני טועה זו היתה פעם ראשונה שהלכתי לרופא

והוא בדק ומיסס את כל אברי ולא מצא בהם כל מום . האמא נסארה המומה וכמעט שהיתה

מיואסת . אני ^{425/5} (עד היום את המלים שאמר הרופא לאמי : לצערי אין לך מזל ובנך הוא

בריא . ואז התהיל ^{103/27} לחפס דרכים ואמצעים אחרים כדי שלא אצטרך לשרת בצבא . אנא

התרוץ להסיג עבורי תעודה שאני מבוגר מגילי ואם ח"ו יקבעו שאני מוכסר לצבא ,

אם אז לא אצטרך להיות בטרות פעיל, וירטמו אותי מיד בעתודות . אהד הסרסורים

הסכים להניא עבורי תעודה מ"בירצה" , שסם נטרפו בסעת המלחמה כל התעודה והסתמכו

על מה שכתב ה"בורמיסץ" של המקום , שהצליח מאד בעסקיו שעטה מהצאת אטורים לכל

דצריך . כך נכנסתי לבדיקות בועדה עם תעודה מבוגרת בחמש שנים וסנולדתי בעיר

"בירצה" . הסוף היה, כמו שראינו מראש . יצאתי מהבדיקות עם ציון סוג בריאות

"א"א אבל לצבא לא הלכתי . עד היום הנני נושא בכיסי תעודה כפי שהיה רשום \$\$\$

בזו של הצבא ובהעודה עליה .

מקומות מגורי : כפי שהזכרתי נולדתי בעיר סנוק ושם גרתי עד שנת 1923 .

בשנת 1923 התחתנתי ועברתי לגור בסטניסלוב בה גרתי עשר שנים . \$\$\$\$\$\$

ובאובגוסט 1933 (מנ"א תרצ"ג) בסבת נהמו עליתי ארצה . מאז אני גר ברמת גן

והסביבה . חמש שנים עבדתי כפועל בנין . זכורני כשבאתי ללסכת עבודה בתל אביב

ובקסתי העברה לרמת גן, הביטו עלי כעל לא נורמלי, שיהודי עם שני ילדים קטנים

יסכים לעזוב את תל אביב . מסנת 1938 הנני עובד כפקיד, מקודם כמזכיר ברמת יצחק

ואחר כך עם צרופה של רמת יצחק לרמת גן, עברתי לעבוד לעירית רמת גן .

הסכלתי : למודי העיקריים היו בחדר וב"קלויז" . בסנוק נחשבתי כמתמיד ראשון

במעלה . הסכלה חילונית רכסתי באפן עצמאי ועל ידי סעורים פרטיים אצל מורים

סונים שאצלם למדתי גם ספות . כאשר הרב ר"ם ספירא היה רב בסנוק, למדתי אצלו

כל זמן היותו רב בסנוק עד סעבר לכהן כרב בעיר פיטרקוב . למחקרים הגעתי על

ידי סעורים אוניברסיטאים עממיים .

פרטים על הפרסומים הספרותיים : בחוץ לארץ פרסמתי אי אלה רשימות ב"היום" אבל לא נסאר לי אף העתק מהן . עמדהי בקסר עם "ייווא" בוויילנה ובעגלותי ארצה קבלתי ספרים חשובים^{כא} כאות הערכה .

מהפרסומים הראטונים בארץ : נוסח "תנאים" בין הקב"ה וישראל בהצופה 1939 וכן את מאמרי ב"במיטור" גל. קט"ז - "הסכמות" על הספר בתקופת ההשכלה וגל. ק"צ - על הנוסא : זיופים בספרותנו . שתי הרשימות שייכות לסטה הביבלוגרפי . בסנת 1951 ערכתי את הרבעון לפקידוי ועובדי עירית רמת גן, ורוב המאמרים נכתבו על ידי בסמות טונים .

בסנת 1959 הנני מסתתף בקביעות ב"אומר" בפרסום מימרות על נוסאים ואירועים הקטורים להג ~~\$\$\$~~ ומועד או אירועים אחרים . יט שאני מפרסם מימרות של מחבר מסוים ליום אזכרתו וכו' כגון; מספר וילהלם טל לה.נ. ביאליק . לפעמים אני מסתתף באומר בפרסום אנדות וסיפורים .

יתר הפרסומים בעתונות הארץ, אני מחלק את רשימותי לארבעה סוגים : סופר וספר, מאמרי חג ומועד, מחקרים פולקלוריים ואנדות טונות .

רשימותי פזורות בעיקר בעתונות שבארץ : הארץ, הבקר, חירות, ידיעות אחרונות, איתנים, הפועל הצעיר, ידיעות עירית רמת גן, מולדה (מסנת תש"ז) "קורות" של דר' מרגלית, וגם ב"הדואר" שבארצות הברית .

פרסומי בקובצים : "רסמות" סדרה חדשה ח"ג, חוברות "ידע-עם", "מחניים" .

בלטוננו לעם" פרסמתי מימרותיהם של הסופרים הבאים : חוב' זד-סי עגנון; צז-

טלום עליכם; ק-ביאליק, קה-ד. שמעוני; קו-ז. שניאור; קי-א. ברט; קי-י. כהן;

קכ-ח. הזז; קכא-סקבילות לנ"ל; קלא- כל החוברת מוקדסת לדברי אחד-העם;

קלה-י.ל. גורדון . ב"ידע-עם" פרסמתי כל דברי א. סטינמן מספרו "צרור מפתחות"

ואילו ב"קורות" וב"איתנים" על נוסא : רופאים וחולים ועוד .

מצאתי לנכון לפרסם את הפרסומים של המימרות, כי בהן אני רואה עיקר עבודתי פ אמ שאינני מניח ידי מנוסאים אחרים

בין האנדות שפרסמתי : על לידתו של הבעש"ט, קברו של הגר צדק פוטוצקי (אגדה זו התפרסם^ק עם הערות, בספר ע"י המטיאון האתנולוגי בחיפה), או אנדות^{מ/א} סויטרי ועקבותיה בספרותנו .

ברשימות "ספר וסופר" היו רשימות גדולות על אנסקי, יידיטע געלט לריבקינד (הדואר וחירות) ועל ספרי פתגמים טונים שבהם אני כמו בבית, והנני נחשב במידת מה למומחה וידען בנוסא זה האחרון .

בין המחקרים אציין במיוחד את פרסומי ב"במיטור"; "מה נשתנה" בפרודיה; חנוכה

במשחק וסיר; שבע הקפות (הדגסתי את ערכו של מספר "שבע"); דמי חנוכה; הכותל

המערכי; גסמים וסיים בפולקלור; אדר, ניסן ותשרי במסורת ובפולקלור; הים באגדות עם;

הר הזתים-הר המספט; סגולות הסופר; אילנות על קברים; האדם עץ הסדה; גלגולו של

הפתגם ועוד .

על האוסף טברסותי : בכרתסת שלי רשומים כ-25 אלף פתגמים ומימרות ש-95% מהם הם מלוקטים מהספרות החדשה , ביניהם כל ספרי עגנון; שלום-עליכם (בתרגומו של י.ד. ברקוביץ) \$99\$ מהם חלק מקבילים למקור ביידית); יל"ג; ז. שניאור; ד. שמעוני; ח.נ. כיאליק (\$99\$ חוץ מהמכתבים); אחד-העם (חוץ ממכתביו) ועוד . על נושא : ערוכים אצלי אלפי פתגמים ומימרות על בעלי חיים . נוסף על כך נמצא אצלי בכ"י מחקר מקיף על הפתגם בעטרה פרקים-על התהוותו, הסתלסלותו, מקורו, הפתגם הלאומי וכו' .

האוסף מסודר : א) לפי המחברים, ב) לפי נושאים כלליים יסודיים ג) כרסת מסנה כדי למצוא בקלות כל מושג (ד) רשימת מקבילות מהספרות התלמודית והמדרשית . התחלת הלקס : עוד בהיותי בחוץ לארץ התחלתי בלקט דברי חכמה ופתגמים בספרות החדשה . ואם ~~ל~~כרוני אינו מסעה אותי, הרי היה הספר הראשון שמסך את לבי לרכז את המימרות שבספרות היה ~~ש~~מסון" מזו. זבוסינסקי ו"משיחיות" של אף שטינמן . ורק בעטר שנים האחרונות נגסתי לעבודת האיסוף במרץ והכנסתי סדר בילקוסי כפי שצינתי מקודם .

כמו כן נמצאים ברסותי (בכ"י) מחקרים פןלקלוריים שונים . כעת אני מכין לפרסום אוסף פתגמיו של מל"ס , ועוד ידי נטויה ומקווה כי אצליח להביא לידיעת הצבור הרחב את הפנינים שדליתי מן הספרות החדשה . לדעתי גנוז אוצר רב בספרות החדשה המהווה המסך לספרי \$8\$ מסלי עתיקים, ושהכל מהווה יצירה אחת שלימה במחשבת של עמנו .

שמעון תודר